

tas. Quas autem vias docebit eos: nisi misericordiam qua placabilis est: et veritate qua incorruptus est: Quorum unum probuit donando peccata: alter merita diiudicando. Et ideo vniuersae viae domini: duo aduentus filij dei: vnus miserantis: alter iudicantis. Peruenit ergo ad eum tenens vias eius: qui nullis meritis suis se liberatum videns: deponit superbiam: et deinceps cauet examinationis seueritatem: qui clementiam subuenientis expertus est. **Requiritibus testamentum eius: et testimonia eius.** Intellegunt enim dominum misericordem primo aduentu: et secundo iudicem: qui mites et mansueti requirunt testamentum eius: cum sanguine suo nos in nouam vitam redemit: et prophetis atque euangelistis testimonia eius. Propter nomen tuum domine propitiaberis peccato meo: multum est enim. Non solum peccata mea donasti: que antequam crederem admisi: sed et peccato meo quod multum est: quia et in via non deest offensio: sacrificio contribulati spiritus: propitiaberis.

Quis est homo qui timeat dominum? Unde incipit venire ad sapientiam. **Legem statuit ei in via quam elegit.** Legem statuit ei in via quam liber apprehendit: ne impune iam peccet. **Anima eius in bonis demorabitur: et semine eius hereditate possidebit terram.** Et opus eius hereditate solidam instaurati corporis possidebit. **Firmamentum est dominus timoribus eum.** Infirmorum esse videtur timor: sed firmamentum est dominus timentium eum: Et nomen domini quod glorificatum est per orbem terrarum firmat timentes eum. **Et testamentum ipsius ut manifestet illis.** Et facit ut testamentum ipsius manifestet illis: quia hereditas christi gentes sunt: et termini terre. **Oculi mei semper ad dominum: quia ipse euellet de laqueo pedes meos.** Nec timeam piculosa et terrena: dum terram non intueor: quoniam ille quem intueor euellet de laqueo pedes meos. **Respice in me et miserere mei: quoniam vnicus et pauper sum ego.** Quoniam vnicus populus: vnice ecclesie tue: seruans humilitatem quam nulla scismata vel hereses scidunt.

Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt: Tribulationes cordis mei: abundante iniquitate: et refrigescere caritate: multiplicatae sunt: De necessitatibus meis educ me. Quoniam haec tolerare mihi necesse est: ut pleurans usque in finem

saluus sim: de necessitatibus meis educ me.

Vide humilitatem meam et laborem meum: Vide humilitatem meam: quia nunquam me iactantia iusticie ab vnitate abrupto: et labore meo quo indisciplinatos mihi permixtos suffero. Et remitte omnia peccata mea. Et his sacrificijs propitiaberis: remitte omnia peccata mea: non uia tamen iuuentutis et ignorantie mee: antequam crederem: sed etiam ista que iam ex fide viuens: per infirmitatem vel vite huius caliginem admitto. **Respice inimicos meos: quoniam multiplicati sunt:** Non solum enim foris: sed etiam in ipsa inter ecclesiam communiōe non desunt. **Et odio iniquo oderunt me: Et oderunt me diligentem se.** Custodi animas meas et erue me: Custodi animas meas ne declines ad imitationem eorum: et erue me a proplexitate quam mihi miscent. **Non confundar quoniam speravi in te.** Non confundar si forte insurgunt aduersum me: quoniam non in me: sed in te speravi. **Innocentes et recti adhererunt mihi quoniam sustinui te domine: Innocentes et recti: non presentia corporali miscent tantum sicut mali: sed confessione cordis in ipsa innocentia et rectitudine adhererunt mihi: quoniam non defeci ut imitari malos: sed sustinui te: expectans ventilationem vltime messis tue.** **Redime deus israel ex omnibus tribulationibus eius.** Redime deus populum tuum quem preparasti ad visionem tuam ex tribulationibus eius: non tamen quas foris: sed etiam quas intus tollerat. **Explicit Tractatus de ps. XXV.**

Incipit Tractatus de ps. XXV. Ipsi David.

Ipsi David: non mediatori homini christo Iesu: sed homini ecclesie iam presentate in christo stabilito: attribui potest.

Expositio prima psalmi. Adica me domine quoniam ego in innocetia mea ambulavi: Iudica me domine: quoniam post misericordiam quam tu mihi progasti innocetie mee: habeo aliquod meritum cuius viam custodiui. Et in domino sperans non infirmabor. Nec tamen etiam sic in me: sed in domino sperans permanebo in eo.

Proba me domine et tepta me: Ne quid tamen occultorum meorum me lateat: proba me domine et tepta me: notum me facies: non tibi quem nihil latet: sed mihi atque hominibus. Cretenes meos et cor meum. Adhibe medicinale purgatorium quasi ignem delectio-

Alia lra. t dimitte.

Alia lra. terub eia.

Alia lra. libera.

Alia lra. ingressus su.

Alia lra. t timeat.

Alia lra. hereditabit.

Alia lra. t erue.

nibus et cogitationibus meis. Quoniam misericordia tua ante oculos meos est. Quoniam ne illo igne consumar: non merita mea: se misericordia tua qua me ad tale vitam perduxisti ante oculos meos est. Et complacui in veritate tua. Et quia displicuit mihi meum mendacium: complacuit autem veritas tua: placui etiam mihi cum illa et in illa. Non sedi cum concilio vanitatis: Non elegi apponere cor meum his qui peruidere conantur: quemadmodum quod fieri non potest rerum transeuntium perfinctione beati sint. Et cum iniqua gerentibus non introibo. Et quia ipsa causa est omnium iniquitatum: ideo cum iniqua gerentibus: absconditam conscientiam non habeo. **O**dio habui congregationem malignorum: Ut autem veniat ad ipsum concilium vanitatis: congregationes malignorum sunt quas odio habui: Et cum impijs non sedebam. Et ideo cum tali concilio: cum impijs non sedebam: id est placitum non collocabo: et cum impijs non sedebam. Lauabo inter innocentes manus meas: Abscunda faciem inter innocentes opera mea: Lauabo inter innocentes manus meas: quibus amplexabor sublimia tua. Et circumdabo altare tuum domine. **E**t audiam vocem laudis tue: Ut discam quemadmodum te laudem: Et enarraui universa mirabilia tua. Et cum didicero: exponam omnia mirabilia tua. **B**ene dilexi decorum domus tue: Bene mihi et notitiam sui: et salutem dabit: quis me auferet ei ecclesie tue. Et locum habitacionis glorie tue. Ubi habitans glorificaris. **N**e perdas cum impijs animam meam: Neque simul perdas cum his qui te oderunt animam meam: que dilexit decorum domus tue. Et cum viris sanguinum vitam meam. Et cum his qui proximum oderunt. Nam duobus preceptis decoratur domus tua. **I**n quorum manibus iniqtates sunt: Ne itaque me perdas cum impijs: et cum viris sanguinum: quorum opera iniqua sunt. Dexteram eorum repleta est muneribus. Et quod eis ad optinendam salutem eternam datum est: ad accipiendam huius seculi munera conuerterunt: existimantes questum esse pietatem. **E**go autem in innocetia mea ambulavi: redime me et miserere mei. Valeat mihi ad perfectionem liberacionis tuam precium sanguinis domini mei: et in precibus huius vite misericordia tua non deserat me. **P**es meus stetit in rectitudine: Bilectio mea non

Alia lra.
† Odiu eccle-
sia malignantiu

Alia lra.
† Ingressus su.

Alia lra.
† Directo.

recessit a iusticia tua: In ecclesijs benedicam te domine. Non occultabo eis quos vocasti benedictionem tuam domine: quoniam dilectioni tue subiniero proximi dilectionem.

Prefatio in secundam expositionem eiusdem psalmi.

Paulus apostolus cum legeret: audiuit nobiscum sanctitas vestra: sicut scriptum est: inquit: Veritas in christo Iesu deponere vos secundum priorem conuersationem: veterem hominem: eum qui corruptus secundum concupiscentias deceptiois. Renouamini autem spiritu mentis vestre: et induite nouum hominem: qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis. Et ne aliquis arbitretur deponendam esse aliquam substantiam: quemadmodum se expoliatur quasi tunicam: aut aliquid fornicationem accipiendum: quod accipit aliquis vestimentum: quasi ponens unam tunicam et sumens alteram: et carnalis iste intellectus non permitteret homines agere in se intus spiritualiter quod precipiebat apostolus: secutus est et exposuit quid esset: exiit veterem hominem: et induite nouum. **L**etra enim lectionis ipsius ad eundem intellectum pertinent. **A**it quippe quasi dicenti: et quomodo me exiit sum veterem: aut quomodo induitur sum nouum: An ipse tertius homo sum depositus veterem hominem quem habui: et accepturus nouum quem non habui: ut tres homines intelligantur: et sit in medio qui deponit veterem hominem et accipit nouum: **N**eque quisque tali carnali cogitatione impeditus: minus faceret quam iubetur: et non faciens excusaret se de obscuritate lectionis: dicit in consequentibus: Quapropter deponetes mendacium: loquimini veritatem: Et ecce hoc est deponere veterem hominem: et induere nouum: Quapropter deponetes mendacium: loquimini veritatem: unusquisque cum proximo suo: quia sumus inuicem membra. **N**e autem quisque vestrum ita cogitet fratres: cum christiano loquendum veritatem et cum pagano mendacium: cum proximo iubemur loqui veritatem. Proximus tuus ille est: qui tecum natus est ex adam et eua. Omnes proximi sumus conditione terrene natiuitatis. Et aliter frater illa spe celestis hereditatis: proximum tuum debes putare omnem hominem: et antequam sit christianus. Non enim nosti quid sit apud deum: Quomodo illum percipuerit deus ignoras. Aliquando quem irrides adorantem lapides: conuertitur et adoratur teum fortasse religiosus quam tu qui cum paulo ante irridebas. Sunt ergo proximi nostri latentes in his ho-

minibus qui nōdum sunt in ecclesia: et sūt longe a nobis latentes in ecclia. Ideoq; q̄ nō scimus futura: vnūquēq; primū habe mus: nō solū cōditōe mortalitatis hūane qua i hac terra eadē sorte deuenim⁹: s; etiā spe illius hereditatis: q; nō scim⁹ qd futu rus sit q̄ modo nihil ē. Ergo attēdite cete ra i induēdo nouū hoīez ⁊ exuēdo veterē. Reponētes inq; mēdaciū: loq;mini verita tē vnūq;sq; cū primo suo: q; sum⁹ inuicē membra: Irascimini et nolite peccare. Si p;pterea irascēris seruo tuo q; peccauit: ne tu ipse pecces irascere tibi. Sol nō occidat sup iracūdiā vestrā. Intelligit quidē scdm spūs fratres: q; ⁊ si ex ipa hūana p;ditōe ⁊ infirmitate mortalitatis quā portam⁹ surri pit ira christiano: nō debet diu teneri ⁊ fie ri p;uidiana: Eijce illā de corde anteq; oc cidat lux tua visibilis: ne te deserat lux illa inuisibilis. Sed ⁊ aliter bñ intelligit: q; ē noster sol iusticie veritas christ⁹: nō iste sol q; adorāt a paganis ⁊ manicheis: ⁊ videt enā a pctōrib⁹: s; ille alius cui⁹ veritate na tura hūana illustrat: ad quē gaudēt ange li. Hoīm enim infirmitate acies cordis: ⁊ si trepidant sub radīs ei⁹: ad eū tñ p;teplan dū p; mādata purgant. Luz cepit iste sol in homie habitare p; fidē: nō tantū i te valeat iracūdiā q̄ in te nascit: vt occidat sup ira cūdiā tuā: id est deserat christ⁹ mentē tuā: q; nō vult habitare christ⁹ cū iracūdiā tua. Videt enī quasi ipse a te occidere: cū tu ab ipso occidas: q; ira cuz inueterauerit odiū sit: cū factū fuerit odiū: iam homicida es. Ois enī q̄ odit fratē suū homicida est: sic dicit Jobes ap;ls. Itē ipse dicit: q; ois qui odit fratē suum: in tenebris manet. Et nō mirū si ille i tenebris manet: a quo occidit sol. Ad h; forte etiā p;tinet qd̄ audisti i euā gelio: Periclitabat nauigiū i stagno ⁊ dor miebat Iesus. Nauigam⁹ enī p; quoddaz stagnū: ⁊ vent⁹ ⁊ p;celle nō desunt: tēptati onib⁹ quotidianis huius seculi p;pe cōplect nostrū nauigiū. Un̄ autē sit: nisi q; dormit Iesus: Si nō dormiret i te Iesus: tēpsta tes istas nō patereris: sed trāquillitatē ha beres interi⁹ cōuigilāte tecū Iesu. Quid ē autē dormire Iesu: Fides tua q̄ est d; Iesu obdormiuit. Surgūt p;celle stagni hui⁹: vi des malos florere: bonos laborare: tēpta tio est: fluctus ē: Et dicit aīa tua: O deus deus: ipsa est iusticia tua vt mali floreat: boni laborēt. Bicus deo: ipa ē iusticia tua: ⁊ de⁹ tibi: ipa est fides tua. Hec enī tibi p;

missi. Ad h; christian⁹ fact⁹ es: vt i seculo isto flores. Torq;ris: q; hic mali floret: qui cū diabolo postea torquebunt. Sed vn̄ hoc dicit: vn̄ fluctib⁹ stagni ⁊ tēpstate turba ris: Quia dormit Iesus: id ē q; fides tua q̄ ē de Iesu sopita ē in corde tuo: Quid fa cis vt liber⁹: Excita Iesū ⁊ dic: Magister perim⁹. Mouēt enī incerta stagni: pinus. Euigilabit ille: id est redit ad te fides tua: ⁊ adiuuāte illo: p;siderabis i aīa tua: q; ea que dant modo malis: nō cū illis pseuera bunt: Aut enim viuētes eos deserūt: aut a moriētibus deserunt. Tibi autē qd̄ p;mittit manebit ieternū: illis qd̄ tēporaliter cōce dit cito tollit: Floruit enī vt flos seni. Ois enī caro senū: Aruit senū: et flos decidit: v̄bū autē dñi manet ieternū. Pone ergo dorsum ad id qd̄ cadit: et faciē ad illud qd̄ manet. Euigilāte christo iam tēpstat illa nō quatiet cor tuū: nō opplebūt fluct⁹ nauim tuā: q; fides tua impat ventis ⁊ flucti bus: ⁊ trāsiet piculū. Ad hoc enī p;tinet fra tres totū id qd̄ dicit Ap;lus: de exuēdo ve terē hoīez: Irascimini ⁊ nolite peccare: sol nō occidat sup iracūdiā vestrā: neq; locuz det⁹ diabolo. Uet⁹ q̄ dabat locū: nou⁹ nō det: Qui furabatur iā nō furest. Uet⁹ q̄ fura bat: nou⁹ nō furest. Ipe hō est: vn̄ hō est. Adā erat: christ⁹ sit. Uetus erat: nou⁹ sit: ⁊ cetera q̄ ibi sequūtur. Sed psalmū videamus paulo diligent⁹: q; cuz quisq; p;fecerit i ecclia: necesse ē: patiā malos in ecclia. S; nō eos cognoscat q̄ talis ē: q; quā mul ti mali murmurent aduersus malos. Quō facilius vnus sanus fert duos egrotos: q; duo egroti se inuicē singulos: Itaq; h; p;re cipim⁹ fratres: Area ē ecclia hui⁹ tēporis: sepe dixim⁹: sepe dicim⁹: ⁊ paleam habet ⁊ frumentū. Nemo querat exire totā paleā: nisi tempore ventilatiōis. Nemo ante tem pus ventilationis deserat aream: quasi dū non vult pati peccatores: ne preter aream inuentus: prius ab auibus colligat: q; in grediatur in horreū. Quomodo enim hoc fratres dicamus attendite: Grana cū ce perint triturari: inter paleas iaz se nō tan gunt: ita quasi non se nouerint: quia inter cidit palea: et quicunq; longius atten dit aream paleam solam putat: Nisi diligen tius intueat: nisi manū porrigat: nisi spiri tu oris: id est flatu purgāte discernat: dif ficile peruenit ad discretionem granorū. Ergo aliquādo et ipsa grana ita sunt qua si seiuicta abinuicem ⁊ non se tangentia:

vt putet vnusq̄sq̄ cū p̄fecerit q̄ solus sit. Hęc cōgatio fr̄es Helia tēptauit tñ virū: et dixit ad deū: sicut etiā apl̄us p̄memo- rat: p̄phas tuos occiderūt: altaria tua suf- foderūt et ego remāsi solus: et querūt aiām meā. Sed q̄d dicit illi responsū diuinū: Reliqui mihi septē milia viroz q̄ nō cur- uauerūt genua aī baal. Nō dixit ei: habes alios duos aut tres siles tibi. Noli inq̄t pu- tare te solū: alia inq̄t septē milia sūt: et solū te putas: Itaq̄ b̄ breuiter p̄cipim⁹ vt dice- re ceperā: intēdat mecū fraterna sanctitas vestra: et affit misericordia dei i cordib⁹ no- stris: vt sic a nobis intelligat vt fructificet: et in vobis opet. Audite breuiter: Quisq̄s adhuc mal⁹ est: nō putet neminē bonū eē: quisq̄s bon⁹ est: nō putet se solū bonū esse. Tenetis hoc: Ecce repeto: videte qz dico. Quisq̄s mal⁹ ē: interrogās p̄sciētiam suā et male sibi renūciās: nō arbitret neminē bo- nū esse. Quisq̄s bon⁹ ē: nō arbitret se solū bonū esse: et nō timeat bon⁹ esse i p̄mixtiōe maloz: qz veniet tempus vt inde segreget. Adhuc em̄ hodie cātaui⁹: Ne p̄das cuz impijs animā meā: et cū viris sanguinū vi- tā meā. Quid em̄ est: ne cū impijs p̄das? Ne simul p̄das: Quare timet ne sil p̄dat? Video em̄ dictū deo: qz mō simul nos pa- teris: Quos patens sil: noli perdere sil. Et hoc habet tor⁹ p̄s. quē volo breuiter cum sanctitate vestra p̄siderare: qz breuis est.

Expositio secūda.

Iudica me dñe: Molestā vo- ta et q̄si piculosa optat sibi vt iudi- cet. Quid ē iudicari quod optat? Discerni se optat a malis. Alio loco euide- ter dicit de ip̄o iudicio discretiōis: Iudica me dñe et discerne causaz meā de gente nō sancta. Quid dicit qd dixerit iudica: ne tanq̄s sine iudicio: qz boni et mali mō intrāt in ec- clesiā: et boni et mali eant i ignē eternū: In- dica me dñe: Quare. Qm̄ ego i ino- cētia mea ambulauit: et in dño sperās nō moueboz. Quid est in dño sperās? Ille titubat inter malos q̄ nō i dño sperat. Hinc factū est vt scismata fierēt. Trepida uerūt inter malos cū ip̄i peiores eēt: et q̄si nolent esse boni inter malos. Si frumēta eēt vsq̄ ad t̄pus ventilatiōis: paleā i area tolerarēt. Sed qz palea erāt: flauit ventus ante ip̄az ventilatiōē: et rapuit de area pa- leā et piccit in sp̄nas. Et palea quidē inde piecta est: si nūquid qd remāsit frumētū so- lū est: Nō volat aī vētilatiōē nisi palea:

Alia lra.
et infirmabo:

Remanet aī et frumētū et palea. Venti a- bit vō palea cū venerit t̄pus ventilatiōis: Hoc dixit iste: In inoētia mea ābulauit: et in dño sperās nō moueboz. Si em̄ spera- uero i homie: visur⁹ sum fortasse ip̄m homi- nē aliq̄n male viuente: nec eas vias tenen- tem q̄s vel didicit vel docet i ecclia bonas: sed q̄s diabolo docēte sectat⁹ ē: Sed quia spes mea in b̄ erat: titubāte homie t̄tuba- bit spes mea: et cadente homine cadit spes mea. Quia vō i dño sperās nō moueboz: sequit. Proba me dñe et tepta me: vte renes meos et cor meū. Quid est vte renes meos et cor meū? Tre delectatio- nes meas: vte cogitatiōes meas: Cor pro cogitatiōib⁹: renes p̄ delectatiōib⁹ posuit: ne aliq̄d mali cogitē: ne aliq̄d mali me de- lectet. Vñ aī vris renes meos. Igne vbi tui. Vñ vris cor meū: Calore sp̄us tui. Be- quo calore alibi dicit: Et nō est q̄ se absco- dat a calore ei⁹: Et d̄ q̄ igne dñs dicit: Igne veni mittere i terrā: Ergo sequit. **Qm̄** misericordia tua an oculos meos est: et coplacui i veritate tua. Hoc est nō in hoīe p̄lacui: si int⁹ placui tibi vbi tu vides: et nō timeo si displiceā vbi homies vidēt: sic ait apl̄us: Opus aī suū probet vnusq̄sq̄: et tūci semetip̄o tñ habebit gliaz et nō i altero. Nō sedi cū cōsilio va- nitatis: Hoc qd est: nō sedi: intēdat san- ctitas vīa: q̄ mō videt deus: dicit: nō sedi. Aliq̄n non es in cōsilio et ibi sedes: Verbi gr̄a: in teatro nō sedes: sed cogitas thea- trica: p̄tra q̄ dictū est: vte renes meos. Ibi sedes corde: q̄uis nō sis ibi corpe. Cōtin- gat autē vt tenearis ab aliq̄ et ibi colligeri: aut aliquod officū piū faciat te ibi sedere: Quō pōt hoc euenire? Cōtingit ex officio pietatis vt seruo dei sit necessitas i amphi- teatro esse. Liberare volebat nescio quez gladiatorē: fieri posset vt sederet et expecta- ret donec ille exiret quē liberare cupiebat: Ecce nō sedit in p̄silio vanitatis: q̄uis illic corpe sedere videret. Quid ē sedere? Con- sentire cū his q̄ ibi sedēt: Qd si p̄sens non feceris: non ibi sedisti. Si absens feceris: sedisti ibi. Et cum iniqua gerentib⁹ non introibo. **Qd** dio habui con- gregationē malignoz: Videtis quia intus est. Et cum impijs nō sedebo. Lauabo i inoētib⁹ man⁹ meas. Nō aqua ista visibili lauas manus q̄n pie cogitas de opib⁹ tuis: et innocēs es coram oculis dei: qz et altare corā oculis dei: quo

Alia lra.
et diuul
siā maligni

Alia lra.
et in innoc

ingressus est sacerdos qui pro nobis se primus obtulit. Est celeste altare: et non amplectitur illud altare nisi qui lauat manus in innocentibus. Nam multi altare hoc tangunt indigni: et tolerat deus pati iniuriam ad tempus sacramenta sua. Sed nunquid fratres mei: quod sunt parietes isti: sic erit hierusalem celestis: nam quod recipis cum malis intra parietes istos ecclesie: ita recipieris cum malis in sinu abrae. Non ergo timeas: laua manus. Et circumdabo altare domini. Ubi offeris vota domini: ubi preces fundis: ubi conscientia tua pura est: ubi dicis deo qui sis: et si aliquid est in te forte quod displiciat deo: curat ille cui confiteris. Laua ergo in innocentibus manus tuas: et circumdabo altare domini ut audias vocem laudis. Hoc enim sequitur. Et audias vocem laudis: et enarrarem vniuersa mirabilia tua. Quid est ut audias vocem laudis: ut intelligam inquit: hoc est enim audire coram deo: non quod sonos istos quos multi audiunt. et multi non audiunt. Quia multi ad nos audientes sunt: et ad deum surdi sunt. Quia multi habent aures: non habent illas aures de quibus dicit Iesus: Qui habet aures audiendi audiat. Ergo quid est audire vocem laudis: Bicam si potero adiuuante misericordia domini: et orationibus vestris. Audire vocem laudis: est intelligere intus: quia quicquid in te mali est de peccatu tuo: quicquid boni in iustificationibus: dei est. Ita audis vocem laudis ut non te laudes quam bonus es. Nam laudando te bonum: sis malus. Bonum enim te fecerat humilitas: malum te facit superbia. Couersus eras ut illuminareris: et persione tua factus es luminosus: factus illustratus conuersioe. Sed a quo? Nunquid a te: Si a te puerus posses illuminari: nunquam posses tenebrari: quia tecum es semper. Quare illuminatus es: quia conuertisti te ad aliud quod tu non eras. Quid est aliud quod tu non eras? Deus lumens est: non enim tu lumens eras: quia peccator eras. Deus lumens est. Bicit enim apostolus eis quos vult audire vocem laudis. Fuisse enim aliquando tenebre: nunc autem lux. Quid est fuisse aliquando tenebre: nisi veteres homines: nunc autem lux. Non sine causa lux est quae fuisse iam dudum tenebre. Quare nisi quia illuminati estis: non licet putare te ipsum esse lucem: illa est lux quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Tu autem pro teipsum: pro mala voluntate: pro auersione tua: tenebratus eras: modo lucet. Sed subiecit statim: ne superbiat illi quibus dicitur: nunc autem lux. et addidit: in domino. Sic enim ait: Fuisse aliquando tenebre: nunc autem lux in domino.

Ergo si propter dominum nec lux. Si autem idem lux: quia si domino: quid habes quod non accepisti. Si autem accepisti: quid gloriaris quasi non accepisti. Hoc enim ipse apostolus dixit alio loco hominibus superbiis et volentibus sibi tribuere quod dei est. et de bono sic gloriaris quasi de suo: sic eis dicit: Quid enim habes quod non accepisti. Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis. Qui dedit humili: auferit superbo: quia quod dedit potest auferre. Ad hoc enim pertinet fratres si tibi exposui quod volui: Exposui autem quantum potui: et si non quantum volui: ad hoc pertinet quod ait: Lauabo in innocentibus manus meas: et circumdabo altare tuum domine ut audiam vocem laudis tue: id est ex ipso bono meo: non de me presumam: sed de te qui dedisti: ne laudari velim de me in me: sed de te in te. Ideo sequitur: Et audias vocem laudis tue: et enarrarem vniuersa mirabilia tua: non mea sunt tua. Et iam videte fratres: videte amatorem illum dei de deo presumere: positum inter malos: rogantem deum ut non conperdat cum malis: quia non errat deus in iudicando. Tu enim cum videris homines in vniu locum intrasse: putas eiusdem meriti esse: deus autem non fallitur: noli timere. Tu iudicante vento discernis paleam a frumento. Glentum vis flare tibi: et tu non es ventus: sed optas tibi flare ventum. Et cum ventilabro ventum excusseris: ventus leue tollit: graue manet. Quia ergo venit ad iudicandum aream: Numquid deus querit alterum qui secum iudicet ne perdat cum malis bonos? Non itaque timeas (securus est enim bonus etiam in medio malorum) et dic quae audis. Domine dilexi decorum domus tue. Bonus dei ecclesia est. Adhuc habet malos: sed decor domus dei in nobis est: in sanctis est: ipsum decorum domus tue dilexi. Et locum habitacionis glorie tue. Quid est hoc? Et hoc dicitur: ad illum Iesum pertinet subobscurum aliquantum. Adiuuet me dominus. et intentio cordis vestri ab eodem domino inspirata: qui dat locum habitacionis glorie sue. Bicit prius decorum domus tue: et exponit quod sit decor domus dei. Locus inquit habitacionis glorie tue. Non sufficit dicere locum habitacionis dei: sed locum habitacionis glorie dei. Que est gloria dei? Beatus quae paulo dicebat: ut et qui sit bonus: non in se sed in domino gloriatur. Quos enim peccauerunt egere gloria dei. In quibus ergo sic habitat deus ut de bonis suis ipse glorificet: ut non sibi velint tribuere et quasi proprium vendicare quod ab illo acceperunt: ipsi pertinent ad decorum domus dei. Nec discerni illos vellet scriptura:

nisi quod sunt quodammodo quod donum dei habent: et nolunt in deo gloriam sed in se: habent quodammodo donum dei sed non pertinet ad decorem domus dei. Qui enim pertinet ad decorem domus dei: in quibus habitat gloria dei: ipsi sunt locus habitationis glorie dei. In quibus autem habitat gloria dei: nisi quod sic gloriantur ut non in se sed in domo gloriantur. Ergo quod dilexi decorem domus tue: id est omnes qui ibi sunt et gloriam tuam querunt: sed non presumpsi in homine: et non sensi in ipso: et non introibo: et non sedebo in congregatione eorum: quod ita fui in ecclesia dei: quid mihi retribuere? Sequitur que respondeamus. **Ne perdas curam impiis animam meam et cum viris sanguinum vitam meam.** In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. Munera non solum pecunia est: non solum aurum et argentum: non solum xenia sunt: nec omnes qui accipiunt ea accipiunt munera. Aliqui enim accipiunt ab ecclesia. Quod dico Petrus accepit: dominus accepit: loculos habuit: ea que mittebant Judas auferbat. Sed quod est accipere munera? Propter munera laudare homines: adulari homini: palpare blandiendo: iudicare contra veritatem propter munera: Propter que munera? Non solum propter aurum et argentum: et homini aliquid: sed etiam propter laudem. Qui iudicat male munus accipit: et munus quo nihil inanimus. Patuit enim illi manus ad accipiendum iudicium lingue alienae: et perdidit iudicium conscientie sue. Ergo in quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. Videtis fratres quod coram deo sunt: et in quorum manibus non sunt iniquitates: nec dextera eorum repleta est muneribus: utique coram deo: et non possunt nisi deo dicere: tu facis: non possunt nisi illi dicere: Ne conperdas cum impiis animam meam: et cum viris sanguinum vitam meam: qui solus potest videre: quod non accipiunt munera. Verbi causa: contingit ut duo homines habeant causam apud servum dei: nemo nisi sua iusta dicit causam. Nam si iniquam putaret causam suam: iudicem non quereretur. Et ille se putat iustam causam habere: et ille. Veniunt ad iudicem: antequam proferat sententiam: ambo dicunt: ampleximur iudicium tuum: quicquid iudicaveris absit ut respondeam. Quid et tu dicis? Iudica quod vis: tantum iudica: proorsus si in alio repugnauero anathema sum. Ambo amant iudicem antequam iudicet. Cum enim data fuerit sententia: contra unum erit: et neuter eorum sciet contra quem futura est. Ille ergo si utriusque placere voluerit: accipit munus laudem hominum. Sed accepto munere isto: videte quod munus amittit:

accipit quod sonat et transit: perdit quod dicitur: et nunquam transit. Verbum dei spiritus dicit: nunquam transit. Verbum hominis mox ut dictum fuerit: transit: tenet ianua: dimittit solida. Si autem deum intueatur: placitur est sententiam contra unum: considerato deo sub quo iudice illam profert. Ille autem contra quem placita fuerit: et si iam effringi non potest: quod tenet iure forte non ecclesiastico: sed principum seculi: qui tantum detulerunt ecclesie ut quicquid in ea iudicatum fuerit: dissolui non possit. Si ergo effringi non potest: iam non vult intueri se: et cecos oculos dirigit in iudicem: detrahit quantum potest. Placere illi inquit voluit: diuiti fauit: aut aliquid ab illo accepit aut timuit illum offendere: accusat quasi accepta sunt munera. Si autem pauper habuerit contra diuitem: et pro paupere fuerit iudicatum: dicit idem diues: accepit munera. Que munera a paupere? Vidit inquit pauperem: et ne reprehenderet: quod contra pauperem fecerit: oppressit iustitiam: et protulit contra veritatem sententiam. Cum ergo necesse sit ut hoc dicat: videte non posse dici ab his qui munera non accipiunt: nisi coram oculis dei qui solus videt quod accipiat: et quod non accipiat. **Ego autem in innocentia mea ambulavi redime me: et miserere mei.** **Pes meus stetit in rectitudine.** Locustis suis quidem vndique scadalibus et temptationibus reprehendentium iudicium humane temeritatis: sed pes meus stetit in rectitudine. Quare in rectitudine? Quia super dixerat: et in domino speras non mouebo. Quid ergo concludit? **In ecclesijs benedicam te domine.** Id est in ecclesijs non me benedicam: quasi certum de hominibus: sed te benedicam in operibus meis. Hoc est enim benedicere deum in ecclesijs fratres: sic viuere ut per mores cuiusque benedicat deus. Nam quod benedicit domino lingua: et factis maledicit: non in ecclesijs benedicit domino. Lingua prope omnes benedicit: sed non omnes factis. Quidam voce benedicit: quidam moribus. In quorum autem moribus non inuenitur quod aiunt: faciunt blasphemari deum: ut illi qui nondum intrant ecclesiam: quibus amaret peccata sua: et ideo nolunt esse christiani: tamen excusant se per malos ut blandiant sibi seducetes seipos et dicant: Quid mihi persuades ut christianus sim? Ego fraudem a christiano passus sum: et nunquam feci. Falsum mihi iuravit christianus: et ego nunquam. Et cum ista dicunt: impediunt a salute: ut nihil eis proficit: non quidem quod iam boni sint: sed quod medio critere mali. Quomodo enim nihil prodest aperire oculos si sit quisque in tenebris: ita nihil prodest esse in luce si clausi sunt oculi. Ita et pa-

ganus quide: vt d illis potius loquamur: velut bn viuētib: patētib: oculis ē in tenebris: qz n̄ agnoscit lucē suā dñm: Chustianus aut̄ male viuēs: i luce quidē est: nō nisi dei: s̄ clausis oculis. Ad leuēdo enim videre eū nō vult: in cui' noie tanq̄ cecus ē in lumine cōstitut': nulla visione veri luminis animatus. **Explicit Tractat' de ps. XXV Incipit Tractatus de ps. XXVI**

Ipsi dauid priusq; liniretur.
Pro chusti loq̄t: cū accedit ad fidē.
Expositio prima. psalmi.

Dominus illuminatio mea et salus mea que timebo. Bñs mihi et noticiā sui: et salutes dabit: q̄s me auferet ei. Bñs protector vite mee: a quo trepidabo. Bñs repellet om̄s impet': et insidias hostis mei a nullo trepidabo. Bñ appropiquāt sup me nocētes: vt edat carnes meas. Bñ accedūt me nocentes ad cognoscēdū et insultandū: vt se mihi p̄ferāt: mutasti me in melius: vt maledico dente nō me cōsumant: sed potius carnalia desideria mea.

Qui tribulant me inimici mei: Nō solū qui me tribulāt amico aīo rep̄hēdentes: et a pposito reuocare volētes: sed etiā inimici mei. Ipsi infirmati sunt et ceciderūt. Bum ergo id agūt studio defendendi sniaz suā: infirmi facti sūt ad cre denda meliora: et verbū salutis: p qd facio qd eis displicet: odisse ceperūt. Si cōsistat aduersū me castra: non timebit cor meū. Aduersus me aut̄ si contra dicētū cōspirans multitudo cōsistat: non timebit cor meū: vt in eoz ptē transfugiā.

Si insurgat in me bellum: i hoc sperabo. Si exurgat in me psecutio hui' seculi: in hanc quā cogito petitionē figam spem meaz. Unā petij a dño hanc requiram: Unā enī petitionē petij a domino: hāc requirā. Et inhabitē in domo dñi oēs dies vite mee. Et q̄ diu in hac vita suz: nulle aduersitates me excludāt de numero eoz: qui vnitate et venitate dñice fidei p orbē terrarū tenent.

Et cōtepler delectationē dñi. Eo fine scz vt i fine perseuerate appareat mihi spēs delectabilis quā facie ad faciē contēpler. Et ptegar a tēplo eius. Et absorpta morte i victoria: immortalitate induar effectus tēplū ei'. Qm̄ abscondit me in tabernaculo suo in die maloru meozū. Qm̄ abscondit me in dispen-

satione incarnati verbi sui in tpe tēptationum: quibus mortalis vita mea subiacet. **Protexit me in abscondito tabernaculi sui. Protexit me corde credentē ad iusticiā. In petra exaltauit me: Et vt manifestu etiā fieret ad salutē: qd credi di in sua firmitate fecit eminere p̄fessiones meā. Et nūc ecce exaltauit caput meum super inimicos meos. Qd mihi seruat in finē: quādo et nunc cū corpus mortuū ē ppter pctm̄: sentio ecce mentem meā seruire legi dei: nec me duci captiuuz sub reuelante lege peccati. Circūi et imolau i tabernaculo ei': hostiā iubilatois. Consideraui orbē credentē in chrustum: et in eo qd pro nobis t̄p̄aliter deus humiliatus est gaudēs laudaui eū: Tali enī hostia delectatur. Cantabo et psallā dño. Corde atq; ope: letabor in dño. Exaudi dñe vocē meā quā clamaui ad te: Exaudi dñe voces meā interiorē: quā in aures tuas forti intentōe direxi. Misere mei et exaudi me. Misere mei et exaudi me in ea. Tibi dixit cor meū q̄sui vultū tuū: Non enī hominib' me ostentaui: s̄ in secreto vbi solus audis. Tibi dixit cor meū q̄sui nō a te aliqd extra te p̄miū: s̄ vultū tuū. Vultū tuū dñe req̄rā. Huic inquisitioni p̄seueranter instabo: Nō enī vile aliqd: sed vultū tuū dñe requirā: vt gratis te diligā: qz p̄ciosius aliqd nō inuenio. Ne auertas vultū tuū a me: Et inueniā quod q̄ro. Ne declines in ira a seruo tuo. Ne te querēs: in aliud incurrā: qd enī hac pena grauius amātū et q̄renti veritatē vultus tuus. Adiutor me' esto: ne derelinquas me: Qm̄ hanc inuentam nisi tu adiuues: Ne derelinquas me. Neq; despicias me deus salutaris meus. Neq; contēnas qd mortalis eternū audz inq̄rere: tu enī deus sanas plagā pcti mei.**

Qm̄ pater me' et mater mea dereliquunt me: Quoniam regnum seculi huius et ciuitas seculi hui': ex quibus temporaliter et mortaliter natus sum: dereliquunt me: querentē te: et despiciētē que pro mittebant: cum id qd quero dare nō possent. Dominus aut̄ assumpsit me. Boninus autē: quia potest ipse dare mihi se: assumpsit me. Legē mihi cōstitue dñe in via tua. Ad te igitur tendēti: et ad tantā professionē perueniēti: ad sapientiam a timore inchoanti. Legem mihi

Alia lra. i vociferatois.

Alia lra. i psalmū dicā.

Alia lra. i exquisiuit te facies mea.

Alia lra. i faciē tuam.

Alia lra. i faciem.

Alia lra. i pone.

Alia lra. i propiant.

Alia lra. i argat plū.

Alia lra. i bus dieb'.

Alia lra. i videā volun tē dñi.

Alia lra. i vltē tēpluz.

transit: p̄dū qd dicit
vbi dicit sp̄ dicit: n̄
or vt dicit fuerit: trā
tū solida. Ex aut̄ deū
niam cōtra mū: confi
iudice illi p̄fert. Me
fuerit: sicut effringi
forte nō eccl̄astico: s̄
antū dicitur: eccl̄e
icatu fuerit: dissolui
ingū n̄ p̄cā nō vult
los dicitur iudicē:
Placere illi inq̄t vo
quid ab illo accepit
vult: accūtat q̄s accē
aut paup̄ dabuerit cō
ere fuerit iudicāti: vi
munera. Qm̄ mune
inquit paup̄: et ne
a paup̄em fecerit:
illū cōtra veritatē
vt hoc dicit: vide
ui munera nō accē
ei qui solus videt
cipiat. Ego aut̄
a ambulau re
re mei. Des me
line. Locustis suz
o et tēptandū' rep̄e
mane tementano: s̄
dine. Quare i recti
traxit: dñs sperās
cludit: In eccl̄e
id ē in eccl̄e nō
oibus: s̄ te b̄dici
enī b̄dicere deū
ere vt p̄ mores au
q̄ b̄dicat dñs lū
r: nō i eccl̄e b̄dici
oēs b̄dicat: s̄ oēs
b̄dicat: quā mōi
oib' non inueni qd
emari deū: vt illi qui
p̄uū amēt pctā suz
excusant se p̄ malos
cētes seipos et vult:
us sit: n̄ n̄ s̄. Fal
s: et ego n̄. Et cus
a saluz: vt nihil eis
dicitur: qd medio
lo enī m̄dū p̄dēt ap̄
tēptatō: ita m̄dū p̄
lū oculi. Ita q̄